

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Івано-Франківський коледж
Циклова комісія професійної та практичної підготовки
спеціальності «Дизайн»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Рисунок»

Освітня програма «Дизайн»

Спеціальність **022** «Дизайн»

Галузь знань **02** «Культура і мистецтво»

Затверджено на засіданні циклової комісії
професійної та практичної підготовки
спеціальності «Дизайн»

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Рисунок
Рівень вищої освіти	початковий
Викладач (-і)	Сорока Оксана Василівна
Контактний телефон викладача	0963200731
Е-mail викладача	oksana.soroka@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	практичні заняття
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>Фундаментом образотворчого мистецтва та запорукою художньої майстерності є рисунок — один з головних видів зображення навколишніх предметів. Досконалість, точність, виразність, пропорційність рисунка є фундаментом зображення, що допомагає вивченню форм природи, фіксує перший задум майбутнього твору, передає рух і настрої людини.</p> <p>Завдання рисунка як фахового предмета — оволодіти мистецтвом зображення, опанувати його техніку, надати повної уяви натури, її форми, пластики, пропорційності та просторовості. Без цього неможливо зрозуміти, чому оточуючі нас предмети здаються об'ємними, паралельні лінії такими, що зливаються в одній точці, прямі кути сприймаються гострими чи тупими, зображене коло — еліпсом. Усі види перспективи (лінійна, панорамна, купольна, повітряна, рельєфна) не лише пояснюють ці оптичні явища, а й надають художнику, дизайнеру знання та прийоми зображення предметів, які перебувають у просторі в різних позиціях і на різних відстанях.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу – формування у майбутніх художників-конструкторів теоретичних знань і практичних навичок з дисципліни «рисунок». Студенти в результаті опанування цією дисципліною мають навчитися бачити та передавати взаємозв'язок предметів у середовищі, навчитися будувати та передавати складні постановки, оволодіти новими техніками рисунку.</p> <p>Завдання курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомити студентів з матеріалами та техніками рисунку; - навчити правильної компоновки предметів на площині аркуша; - навчити законам побудови форми на зображувальній площині; - навчити студентів передавати об'єм предметів, через розподіл світла і тіні, засобами рисунку, володіти штрихом. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
Соціально-особистісні компетентності	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність учитися, здобувати нові знання, уміння, у тому числі в галузі, відмінній від професійної. 2. Здатність критично оцінювати й переосмислювати власний і чужий досвід, аналізувати свою професійну й соціальну діяльність. 3. Здатність до креативності та системного мислення. 4. Здатність до ефективної комунікаційної взаємодії, виходячи із цілей і ситуації 	

спілкування.

5. Розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя.
6. Турбота про якість виконуваної роботи.

Загальні компетентності

1. Здатність застосовувати знання в практичних завданнях.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
4. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
6. Базові знання основ рисунку, живопису, композиції, мистецтвознавства, філософії, психології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання історії мистецтва, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності.

Професійні компетентності

1. Здатність втілювати поставлену мету за відомими алгоритмами, тобто фахівець виступає як структурний елемент (ланка) певної технології.
2. Уміння здійснювати контроль в межах своєї професійної діяльності в обсязі посадових обов'язків.
3. Здатність на основі аналізу визначити напрямки своєї діяльності, її конкретні цілі й завдання на кожному етапі навчально-творчої роботи, передбачити кінцевий результат.
4. Здатність здійснювати збір, обробку, аналіз і систематизацію наукової інформації з напрямку роботи; аналізувати художньо-мистецькі явища; осмислювати роль кожного елемента у структурі цілого та у взаємодії з іншими.
5. Здатність і готовність вдосконалювати і розвивати свій творчий, інтелектуальний і загальнокультурний рівень, прагнути морального і фізичного вдосконалення своєї особистості: володіння державною й іноземною мовами у професійному спілкуванні.
6. Здатність до позитивної мотивації щодо майбутньої професійної діяльності, інтерес до творчої роботи, готовність до продовження навчання за наступним ступенем освіти.
7. Здатність будувати систему інформаційних ресурсів з предметів, необхідну для формування засад освітньої діяльності. Уміння на основі отриманої інформації формувати комплексні аналітичні висновки, здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію в контексті освітнього завдання або проблем, що вирішуються.

Вид заняття		Загальна кількість годин			
семінарські заняття / практичні		116			
самостійна робота		64			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
4	022 Дизайн	2	нормативний		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Вступне заняття. Матеріали та графічні засоби рисунку: типи та характеристики основи, техніки Принципи організації робочого місця художника: мольберт, планшет, способи	практичне	[1; 5]	Виконання вправ на художньо-графічні техніки рисунку . Практична робота (2 год; 4 год. самостійна).	5	вересень

<p>кріплення паперу. Грамотна постановка планшета відносно постаті художника. Правильність вибору точки зору, ракурсу та відстані від постановки.</p> <p>Типи паперу: фактура, цупкість, формати. Принципи роботи з олівцем, як тримати, як заточувати, тощо. Основні групи матеріалів: сухі та вологі.</p> <p>сухі матеріали: олівці, сангіна, пастель, соус, вугілля тощо. Градація твердості олівців (Н – тверді олівці (до 9Н), В – м'які олівці (до 9В)), сфери їх застосування. Лінія, штрих, розтушовка, нанесення штриха.</p> <p>Засоби художньої виразності. Штрих, світло - тіньове моделювання. Особливості техніки.</p>					
<p>Закономірності візуального сприйняття форми. Конструктивно – тональний рисунок тривимірних геометричних фігур з плоскими гранями. Умови зображення форми при малюванні з натури. Послідовність виконання рисунку тривимірних геометричних фігур з плоскими гранями. Принципи компоновки предметів, їх взаємозв'язок на площині та в просторі. Лінійно – конструктивна побудова геометричних фігур. Побудова куба та піраміди. Послідовність побудови. Тонове моделювання. Детальна прорисовка геометричного тіла з урахуванням видимих, невидимих і допоміжних ліній. Світлотіньове вирішення. Фактура предметів.</p>	практичне	[2; 3 – 5]	Практична робота (6 год; 4 год. самостійна).	5	вересень
<p>Лінійно – конструктивний рисунок кількох простих геометричних фігур. Основні положення теорії лінійної перспективи. Перспектива горизонтальних ліній і площин. Композиційне рішення, лінійно – конструктивна побудова геометричних з 2-х геометричних фігур. Детальна прорисовка геометричного тіла з урахуванням видимих, невидимих і допоміжних ліній.</p>	практичне	[5; 3; 1]	Практична робота (6 год; 4 год. самостійна).	5	жовтень
<p>Світлотіньовий рисунок з тілом обертання та групою геометричних фігур. Малювання натюрморту з геометричних тіл. Поняття про світлотінь. Побудова кулі та циліндра. Послідовність виконання рисунку з тілом обертання та 2-ма тілами з плоскими гранями. Загальна композиція площини аркуша, фор-</p>	практичне	[2 – 5]	Практична робота (8 год; 2 год. самостійна).	5	листопад

ескіз. Принципи компоновки предметів, їх взаємозв'язок на площині та в просторі. Моделювання тоном. Детальна прорисовка геометричного тіла з урахуванням видимих, невидимих і допоміжних ліній. Світлотіньове моделювання					
Світлотіньовий рисунок натюрморту з групою різних по формі предметів. Обрання точки зору. Загальна компоновка, взаємозв'язок предметів, зіставлення мас предметів. Побудова вази та яблука як групи геометричних тіл. Принципи побудови, основні стадії. Тональні градації. Робота з об'ємом. Зіставлення фактур керамічної вази, пластикового яблука та дерев'яного куба. Робота з фоном, її особливості. Зіставлення сили тону тла та тонових градацій предметів.	практичне	[5– 7]	Практична робота (8 год; 2 год. самостійна.)	5	грудень
Світлотіньовий рисунок з геометричною фігурою та побутовим предметом. Простий натюрморт з побутовими предметами (керамічний глечик, бутылка із скла) та геометричною фігурою (піраміда, циліндр). Вибір точки зору. Поняття про пропорції предметів. Взаємозв'язок предметів, компоновка. Детальна прорисовка предметів з урахуванням видимих, невидимих і допоміжних ліній. Моделювання тоном. Способи передачі світлотіні. Проробка фактури.	практичне	[5 – 6]	Практична робота (6 год; 3 год. самостійна).	5	лютий
Рисунок натюрморту з предметів різних за формою та фактурою (скло, кераміка, гіпс, дерево). Послідовність виконання рисунку з різних за формою та фактурою предметів. Побудова гіпсової та дерев'яної моделей лініями. Тональні градації. Робота з об'ємом. Побудова стакана із скла, виявлення форми предмета світлотінню, передача фактури скла з допомогою тону. Визначення взаємовідношення мас предметів. Узагальнення рисунку.	практичне	[1 – 5]	Практична робота (8 год; 3 год. самостійна).	5	березень
Світлотіньовий рисунок натюрморту з двох предметів побуту та фруктів (2 – 3-ох). Обрання точки зору. Загальна компоновка, взаємозв'язок предметів, зіставлення мас предметів. Побудова предметів побуту та фруктів як групи геометричних тіл. Принципи побудови, основні стадії. Тональні градації. Робота з об'ємом.	практичне	[1 – 2; 5]	Практична робота (8 год; 3 год. самостійна).		квітень

Зіставлення фактур керамічної тарілки, пластикових фруктів та дерев'яного куба. Робота з фоном. Зіставлення сили тону фону та тонових градацій предметів.				
....Рисунок натюрморту з побутовими предметами та лежачою чотиригранною пірамідою (призмою). Побудова лежачої піраміди зводиться в основному до побудови рівнобедреного трикутника, що лежить на горизонтальній площині; побудови квадрата основи піраміди; побудова самої піраміди. Побудова лежачої піраміди та предметів побуту як групи геометричних тіл. Моделювання тоном. Детальна прорисовка всіх предметів з урахуванням видимих, невидимих і допоміжних ліній. Світлотіньове моделювання.	[1 – 5]	Практична робота (8 год; 3 год. самостійна).		травень
Рисунок нескладної однотонної драпіровки. Виявлення пластики складок. Залежність пластики складок від щільності драпіровки, їх форма, об'єм, передача фактури.	[5; 6]	Практична робота (6 год; 4 год. самостійна).		вересень
Рисунок натюрморту з драпіркою та гіпсовим рельєфом з орнаментальним мотивом (розеткою). Типи гіпсових орнаментальних мотивів. Компонування предметів. Вивчення гіпсового рельєфа в профіль з метою визначення товщини елементів. Вибір ракурсу. Загальне розташування форми в просторі. Невдалі точки зору. Узагальнена характеристика гіпсового рельєфа. Виявлення головної вісі руху та основних пропорцій. Основні пропорційні співвідношення. Особливості форми предмета. Прорисовка деталей, що визначають пластику орнаментального мотиву. Передача форми світлотінню і штрихом. Межі власних і падаючих тіней, рефлекси.	[1 – 2; 5]	Практична робота (8 год; 4 год. самостійна).		жовтень
Рисунок натюрморту з предметів різних за формою та фактурою на фоні драпіровки. Тоновий контраст. Контраст в рисунку. Загальна компоновка. Ракурс. Точка зору. Виконання фор-ескізу. Побудова предметів побуту лініями, моделювання тоном. Зіставлення фактур предметів побуту та драпіровки. Передача матеріальних	[5; 3]	Практична робота (6 год; 4 год. самостійна).		листопад

властивостей за допомогою принципу контрасту.				
Рисунок натюрморту з предметів різних за формою та фактурою на фоні драпіровки. Тоновий нюанс. Нюанс в рисунку. Загальна компоновка. Ракурс. Точка зору. Виконання фор-ескізу. Побудова предметів побуту лініями, моделювання тоном. Зіставлення фактур предметів побуту та драпіровки. Нюанс фактур драпіровки та предметів, принципи їх передачі.	[2 - 5]	Практична робота (8 год; 4 год. самостійна).		грудень
Практичне ознайомлення з різноманітними графічними матеріалами (вугілля, сангіна, пастель, туш). Що таке натюрморт? Малювання натюрморту з предметів побуту та драпірковою. Рисунок пастеллю. Засоби художньої виразності. Штрих, світлотіньове моделювання. Рисунок вугіллям. Художні засоби, інструментарій. Сангіна різних відтінків. Принципи роботи. Соус. Засоби роботи з матеріалом. Особливості техніки. Туш. Чорна та кольорова туш, розчинна та нерозчинна. Рисунок за допомогою пензля.	[1 - 3]	Практична робота (2 год; 4 год. самостійна).		лютий
Рисунок складної поліхромної драперії. Виявлення пластики складок. Залежність пластики складок від щільності драпіровки, їх форма, об'єм, передача фактури. Виявлення контрастів та моделювання за допомогою тону.	[5]	Практична робота (6 год; 4 год. самостійна).		лютий
Світлотіньовий рисунок побутових предметів різних за формою, матеріалом та фактурою. Конструктивна побудова окремих предметів, з одночасним уточненням пропорцій і характеру форм. Виявлення великої форми за допомогою світлотіні, встановлення основних тональних відношень як між предметами так і фоном. Ретельне опрацювання форми предмета з виявленням світлотіньових відтінків, матеріальних якостей всіх елементів. Встановлення цілісності зображення: узагальнення другорядних деталей і предметів на задньому плані, конкретизація предметів переднього плану.	[2; 3 – 5]	Практична робота (6 год; 2 год. самостійна).		березень
Рисунок натюрморту з одним живим (вазон, квіти у вазі) та кількома побутовими предметами. Загальна компонов-	[2-4]	Практична робота (8 год; 4 год. самостійна).		квітень

ка, взаємозв'язок предметів, зіставлення мас предметів. Побудова вази як групи геометричних тіл та живих рослин. Принципи побудови вази з квітами та предметів побуту лініями, моделювання тоном. Тональні градації, робота з об'ємом. Принцип штриховки та зіставлення фактур предметів. Виявлення пластики рослин, їх форма, ліплення об'єму, передача фактури. Робота з фоном. Зіставлення сили тону фону та тонових градацій предметів.				
Світлотіньовий рисунок натюрморту складних предметів у вертикальному та горизонтальному положеннях (до 5 – 6-ти). Послідовність виконання натюрморту, що складається з багатогранної призми, прямокутника, піраміди, циліндра і кулі. Принципи компоновки предметів, їх взаємозв'язок на площині та в просторі. Співвідношення мас, визначення розташування кожного предмета, його пропорції й форми в перспективі. Лінійно-конструктивна побудова та детальна прорисовка предметів з урахуванням видимих, невидимих і допоміжних ліній. Моделювання тоном. Світлотіньове співвідношення. Фактура предметів. Узагальнення рисунку.		[5; 2]	Практична робота (6 год; 6 год. самостійна).	травень
6. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані у закладі освіти.			
Вимоги до письмової роботи	-			
Семінарські (практичні) заняття	Оцінюються відвідуваність усіх занять та виконання практичних робіт упродовж семестру за 5-бальною шкалою.			
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до екзамену враховуються навчальні досягнення студентів за всі чотири підсумкові семестрові оцінювання (бали), набрані під час аудиторних практичних завдань та при виконанні домашніх робіт для самостійної роботи.			
7. Політика курсу				
Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань та самостійну роботу. При виставленні підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на аудиторних заняттях, активність студента під час практичних занять; недопустимість пропусків. Студент, який не виконав перераховані умови до екзамену за відомістю №1 не				

допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання екзамену за відомістю №2 (виконання індивідуальних завдань).

8. Рекомендована література

Базова:

1. Клименюк Т. М. Креслення, рисунок : навч. посіб. Львів, вид-во Львівської Політехніки, 2021. 244 с.
2. Клименюк Т. М. Креслення, рисунок, композиція : навч. посіб. Львів, вид-во Львівської Політехніки, 2012. 344 с.
3. Клименюк Т. М., Н. А. Консулова та ін. Проектна графіка. За ред. Т. М. Клименюк. Друге видання, доповнене і перероблене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. 220 с.
4. Лукань В. Рисунок. Методичний посібник до навчального курсу/ В. Лукань. - Івано-Франківськ, Плай, 2005. – 112 с.
5. Магдиш І. Ар / нуво. Стили українського мистецтва ХХ ст. Портал, 2021. 120 с.
6. Сухенко В. О. Рисунок : навч. посіб. Київ, «BONA MENTE», 2004. 184 с., 125 іл.

Додаткова:

Інформаційні ресурси:

1. Рисунок геометричних фігур // [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://paintmaster.ru/natymort-s-geometrisheskimi-predmetami.php>
2. Електронний ресурс: . Режим доступу: http://www.booksgid.com/drawing_painting/44040-risunok.-tehnika-risovanija-golovy.htm
3. Електронний ресурс: . Режим доступу: <http://painting.eds.co.ua/natymort-yak-osoblivij-zhanr-mistectva.php>.
4. Електронний ресурс: . Режим доступу: <http://www.iva.in.ua/ru/portfolio/risunok-natymort/page/2/>

Викладач Сорока Оксана Василівна